H.S कथारचना   code No-4   (4)

विषयम् - कारुण्यं परमा धर्मः।

निर्धनस्य कारुण्यं

बालपुरम् नाम कश्चित ग्रामः आसीत। तत्र विजयः नाम साधुः च वसति स्म। विजयस्य बाल्यकाले तस्य माता पिता मरणं प्राप्तवान। विजयः निर्धनः आसीत। विजयः काम अन्वेषय प्रतिदिनं बहु स्थलं गतवान। किन्तु किमपि विजय प्रति काम न ददाति स्म। विजयः निर्धनः, बलहीनः च आसीत। इति कारणेन किमपि विजयो काम न ददाति स्म। विजयः बहु दुःखितः अभवत। 'हे भगवान किमपि मम सहायं न करोति। मम बलहीनस्य कारणेन किमपि काम न ददाति। मम रक्षा करोतु।' इति विजयः ईश्वरं प्रति प्रार्थना करोति स्म।

एकस्मिन दिने विजयः काम अन्वेषय अन्यग्रामे गतवान। सः

तत्र बहु दिनं काम अन्वेषय
चलति स्म। किन्तु न प्रयोजनं
लभति। विजयः दुःखेन तस्य ग्रामं
प्रति गच्छति स्म। तदा राजु नाम
कृषकः विजयं दृष्टवा। सः विजयस्य
समीपं आगतवान्। विजयस्य दुःखं
दृष्टुं राजु विजयात् प्रश्नं पृच्छति।-
'हे मित्र त्वं किं कारणेन दुःखितो
अभवत्? मम सहायं आवश्यमेव, वा?
राजुना वचनं श्रणोतु विजयः स्तब्धः
अभवत्। 'किमपि मम प्रश्नं पृच्छति
धन्यवादः। मम नाम विजयः। अहं
बालपुरम् नाम कश्चित् ग्रामात् काम
अन्वेषय इदम् आगतवान्। किन्तु
किमपि काम न ददाति।' विजयस्य
प्रश्नं श्रुत्वा राजु विजयं प्रति
वदति -'मित्र अहं राजु। अहं इदम्
कृषि करोति। त्वं मम कृषिस्थलं
काम करोति वा?' विजयः सन्तोषेण
राजुनां वचनं स्वीकरोतु भवति स्म।
विजयः राजुना सह तस्य कृषिस्थले
गतवान्। राजु विजये भोजनं, जलं

H.S-कथारचना

वस्त्रं, गृहं इत्यादिभि: ददाति स्म।
शकु: एकस्मिन् दिनं कृषिस्थलं
अबोधावस्थायां निपते पतति स्म।
शकु एकम् रोगी आसीत्। रोगावस्थायां
शकु: विजयेन वदति-' मित्र त्वं
मम कृषिस्थलस्य परिपालनं करोतु।
कदापि त्वं मम कृषिस्थलं न
उपेक्षितवान्'- इति। ~~वि~~ रोगं मूर्च्छितेन
कारणं शकु मरणं प्राप्तवान्। विजय:
बहु दु:खित: अभवत्। विजय: शकुनां
वचनं पालयति स्म। शकुनां कृषिस्थलं
विजय: कार्षिक फलेन भरित: अभवत्।
विजय: धनसम्पन्न: अभवत्। शकुनां
कारुण्येन कारणं विजय: सम्पन्न:
अभवत्। विजय: कृषियात् लभति
धनं निर्धनानां सहायं करोतु एव
उपयुज्यति भवति स्म। विजय: तस्य
जीवितं कारुण्यप्रवर्तमानं उपयुज्यति
~~भवति~~ स्म।

कारुण्यं ~~[illegible]~~ एव परमां धर्म:'